

Dato: 12.05.2016
Arkivref: 2015/15671-3

Saksnr	Utvalg	Møtedato
174/16	Fylkesutvalg	17.10.2016
73/16	Hovedutvalg for plan, næring og miljø	12.10.2016

Innspill til stortingsmelding om bærekraftige byer og sterke distrikter

1. Fylkestinget i Akershus vedtok i desember 2015 Regional plan for areal og transport i Oslo og Akershus (RP-ATP), og i juni 2015 Regional plan for innovasjon og nyskaping (RP-IN), som er utarbeidet i et tett samarbeid mellom stat, fylke og kommuner. De regionale planene gir en tydelig retning for utviklingen og prioriteringene og avklarer samarbeidet mellom stat, fylke og kommune, og danner basis for Akershus fylkeskommunes innspill til stortingsmeldingen.
2. Akershus har som mål at hovedstadsregionen skal være en konkurransedyktig og bærekraftig region i Europa som utvikles med utgangspunkt i et flerkjernet og arealeffektivt utbyggingsmønster. Sammen utgjør Regional plan for areal og transport i Oslo og Akershus (RP-ATP) og Regional plan for innovasjon og nyskaping (RP-IN) et grunnlag for å svare på vekstutfordringene i hovedstadsområdet. De skal bidra til å skape en bærekraftig region som tar innover seg de økonomiske, sosiale og miljømessige endringene i samfunnet. Planene legger grunnlaget for en samordnet areal og transportutvikling, et tilpassingsdyktig næringsliv og en bærekraftig vekst.
3. Fylkeskommunens kunnskap om sin region er et avgjørende grunnlag for å håndtere og forstå utfordringsbildet i regionen. Det å ha sterke regioner og ta hensyn til de geografiske variasjonene og ressursgrunnlaget i landet er essensielt for å utarbeide differensierte strategier og avveie tiltak som bygger på distrikter og byregioners ulike potensial og utfordringer. En fornuftig forvaltning av masser og vann er essensielt for en bærekraftig byutvikling, som Akershus fylkeskommune har tatt på alvor i nylige vedtatte Regional plan for Masseforvaltning, samt regional plan for vannforvaltning av Glomma vannregion (2010-2016). Akershus fylkeskommune forventer at et sterkt regionalt nivå skal spille en viktig rolle for utviklingen av bærekraftige byer og sterke distrikter.
4. Bærekraftige byer, sterke distrikter og hovedstadsregionen er i et gjensidig avhengighetsforhold. En flerkjernet og konsentrert byutvikling i hele østlandsområdet, sammen med utviklingen av sterke distrikter i landet forøvrig, er med på å komplementere hovedstadsregionen. Det er derfor en forutsetning at det stilles tydelige forventninger til både hovedstadsområdet og distriktene om å utvikle en tilpasset boligutvikling og næringsaktiviteter basert på lokale fortrinn.
5. En forutsetning for at hovedstadsregionen skal ivareta rollen som nasjonalt og administrativt senter, er at samordningen på tvers av forvaltningsnivå, over administrative grenser og mellom utviklingsaktører i regionen styrkes. Det er forventet at stortingsmeldingen tar opp hvordan økt samarbeid og samordning kan foregå i pressområder.

Om saken

Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) skal tidlig i 2017 legge fram en stortingsmelding om «bærekraftige byer og sterke distrikter». Ambisjonen er å samle distriktspolitikk og politikk for byer i en og samme stortingsmelding. I den forbindelse ønsker departementet innspill, og denne saken redegjør for Akershus fylkeskommunes vurderinger.

Grunnlaget for vårt innspill er KMDs drøftingsnotat «Bærekraftige byer og sterke distrikter», som definerer begrepet bærekraftig utvikling. Det gis mulighet for tidlig innspill i prosessen og en bred medvirkning fram til slutten av september. Meldingen legges som nevnt frem tidlig i 2017. Det er opprettet en egen hjemmeside for meldingsarbeidet, se <http://www.byerogdistrikter.no/>. KMDs Drøftingsnotat fokuserer på følgende:

1. Vekstkraftige bo- og arbeidsmarkeder i hele landet
2. Distriktspolitikk under nye forutsetninger
3. Samordnede løsninger og attraktive bymiljø
4. utfordringer i hovedstadsområdet

Drøftingsnotatet tar opp problemstillinger som er aktuelle og relevante for Akershus. Fylkesrådmannen har konsentrert innspillet til å omfatte de to siste punktene: 3. og 4, *Samordnede løsninger og attraktive bymiljø og Utfordringer i hovedstadsområdet*. Innspillet er basert på prinsipper og utfordringsbildet i Regional plan for areal og transport i Oslo og Akershus (RP-ATP), i Regional plan for innovasjon og nyskaping (RP-IN), i tillegg til Akershus fylkeskommunes arbeid med by- og tettstedssatsingen 2016.

Vurderinger

Urbanisering og vekst har skapt et utviklingspress i Oslo og Akershus. Akershus fylkeskommune vedtok i desember 2015 *Regional plan for areal og transport i Oslo og Akershus* (RP-ATP) som skal legge til rette for byvekst i seks regionale byer i Akershus, samt konsentrere befolkningsveksten i etablerte byer og tettsteder. Målet er at RP-ATP bidrar til en mer forutsigbar arealpolitikk og stimulerer til et menneskevennlig samfunn gjennom en kompakt og miljøvennlig by- og tettstedsutvikling. Samtidig ivaretar den vern av landbruksjord, friarealer og kulturlandskap. Videre legger *Regional plan for innovasjon og nyskaping* (RP-IN) til rette for en internasjonal og konkurransedyktig næringsutvikling i regionen. En stor andel av næringslivet i hovedstadsområdet er knyttet til tjenestesektoren og kompetanseintensiv næring. Det er et mål å bygge opp under kunnskapsmiljøene og en næringslivsutvikling som stimulerer en flerkjernet utvikling av regionen.

Planlegging av byer og tettsteder må i tiden fremover ta innover seg økonomiske, sosiale og miljømessige endringer. For å legge til rette for vekst og endret befolkningssammensetning er det behov for å videreutvikle bærekraftige og effektive transportløsninger, og tilrettelegge for at det etableres og utvikles gode bomiljøer med tilstrekkelig offentlig tjenestetilbud og arbeidsplasser. Transportbehovet henger sammen med arealdisponeringer, bosettingsmønster og daglige gjøremål.

Sett i sammenheng legger de regionale planene premisser for bedre samhandling på tvers av kommunegrenser, mellom forvaltningsnivåene og mellom aktører. En fragmentert stat som er organisert på veldig ulike måter gjør samhandlingen mellom stat og region krevende, og kan være til hinder for en bærekraftig byutvikling. Organiseringen av regional statsforvaltning må derfor i større grad samordnes med den geografiske inndelingen i regioner. Samtidig bør flere oppgaver legges til regionalt nivå slik at virkemidler kan ses mer i sammenheng. Å samordne private aktører, offentlige sektormyndigheter og ulike forvaltningsnivå er krevende, og med økte forventninger til effektive og forenklede planprosesser vil bedre samordning bli enda viktigere.

Akershus særpreges av byer og tettsteder med korte urbane tradisjoner. Lillestrøm er fylkets eldste by med bystatus fra 1998. Akershus er en viktig del av storbyregionen - hovedstadsregionen - men kommunene er verken store byer eller klassiske distriktskommuner. I de fleste nasjonale

byutviklingsprioriteringer faller Akershus «mellom stolene». I arbeidet med å utvikle attraktive småbyer med urbane kvalitet i nærmeste omkrets til Oslo er det behov for økt nasjonal oppmerksomhet.

Videre foreligger det punkter som bygger opp under fylkesrådmannens forslag til vedtak.

Det forventes at stortingsmeldingen:

- Etablerer en politikk som bygger oppunder en flerkjernet utvikling i hovedstadsområdet, der arbeidsplassetablering og funksjonsmix i mindre og mellomstore byer kan ta av for noe av veksten i hovedstadsregionen. Lokalisering til Akershus vil bidra til mer effektive transportløsninger ved at transportkapasiteten utnyttes begge veier.
- Stiller krav til staten som utbygger, grunneier og administrativ leder for statsforvaltningsorganisasjonen for å påvirke arealforvaltningen utover det som følger av planlovgivningen. Det forventes at statlige retningslinjer for lokalisering av statlige arbeidsplasser og statlig tjenesteproduksjon bygger opp under en bærekraftig by- og tettstedsstruktur.
- Tar opp samordning på tvers av forvaltningsnivå, over administrative grenser og mellom utviklingsaktører.
- Kommenterer boligprisveksten i hovedstadsområdet og kommer med tiltak som forener en kompakt by- og tettstedsutvikling med kvalitet, varierte preferanser for boligtyper, tilgang på tjenester, oppvekstmiljø, friluftslivsområder etc. og en politikk for boligutvikling som forener sosiale hensyn med klimatiske og økonomiske hensyn.
- Peker på hvordan kommunene kan etablere rutiner som ivaretar befolkningens krav til informasjon, medvirkning og involvering i planprosesser i transformasjons- og fortettingsområder, som svarer til kravet om mer effektive planprosesser.
- Kommenterer innovasjonspotensialet som ligger i å formidle informasjon og involvere befolkningen gjennom digitale plattformer («Smart City»).
- Imøtekommer konsekvenser av sentralisering ved å differensiere og tilpasse virkemidler for by- og tettstedsutvikling. Det kan være verdifullt å skape faglig, kommersiell og politisk aksept for å planlegge for vekst, moderasjon og til og med ikke-vekst.
- Tar hensyn til vekstproblematikken i hovedstadsområdet. Inntektssystemet må i tilstrekkelig grad ta hensyn til kostnadene til bl.a. infrastrukturtiltak som er nødvendig for å håndtere veksten i Akershus.
- Stiller krav til håndtering av økt nedbør, vannproblematikk og masseforvaltning i byer og tettsteder.
- Etablerer en politikk som fremme entreprenørskap og utvikling av kunnskapsbaserte vekstbedrifter med internasjonalt potensial.
- Etablerer en politikk for å øke antallet nyetableringer basert på utvikling av kunnskapsbaserte og innovative næringer.

Oslo, 06.10.2016

Tron Bamrud
fylkesrådmann

Saksbehandler: Erlend Hansen Sjøvik

Vedlegg

1

Innspill til
stortingsmelding
om bærekraftige
byer og sterke

174/16 Innspill til stortingsmelding om bærekraftige byer og sterke distrikter

Fylkesrådmannens forslag til vedtak

1. Fylkestinget i Akershus vedtok i desember 2015 Regional plan for areal og transport i Oslo og Akershus (RP-ATP), og i juni 2015 Regional plan for innovasjon og nyskaping (RP-IN), som er utarbeidet i et tett samarbeid mellom stat, fylke og kommuner. De regionale planene gir en tydelig retning for utviklingen og prioriteringene og avklarer samarbeidet mellom stat, fylke og kommune, og danner basis for Akershus fylkeskommunes innspill til stortingsmeldingen.
2. Akershus har som mål at hovedstadsregionen skal være en konkurransedyktig og bærekraftig region i Europa som utvikles med utgangspunkt i et flerkjernet og arealeffektivt utbyggingsmønster. Sammen utgjør Regional plan for areal og transport i Oslo og Akershus (RP-ATP) og Regional plan for innovasjon og nyskaping (RP-IN) et grunnlag for å svare på vekstutfordringene i hovedstadsområdet. De skal bidra til å skape en bærekraftig region som tar innover seg de økonomiske, sosiale og miljømessige endringene i samfunnet. Planene legger grunnlaget for en samordnet areal og transportutvikling, et tilpassingsdyktig næringsliv og en bærekraftig vekst.
3. Fylkeskommunens kunnskap om sin region er et avgjørende grunnlag for å håndtere og forstå utfordringsbildet i regionen. Det å ha sterke regioner og ta hensyn til de geografiske variasjonene og ressursgrunnlaget i landet er essensielt for å utarbeide differensierte strategier og avveie tiltak som bygger på distrikter og byregioners ulike potensial og utfordringer. En fornuftig forvaltning av masser og vann er essensielt for en bærekraftig byutvikling, som Akershus fylkeskommune har tatt på alvor i nylige vedtatte Regional plan for Masseforvaltning, samt regional plan for vannforvaltning av Glomma vannregion (2010-2016). Akershus fylkeskommune forventer at et sterkt regionalt nivå skal spille en viktig rolle for utviklingen av bærekraftige byer og sterke distrikter.
4. Bærekraftige byer, sterke distrikter og hovedstadsregionen er i et gjensidig avhengighetsforhold. En flerkjernet og konsentrert byutvikling i hele østlandsområdet, sammen med utviklingen av sterke distrikter i landet forøvrig, er med på å komplementere hovedstadsregionen. Det er derfor en forutsetning at det stilles tydelige forventninger til både hovedstadsområdet og distriktene om å utvikle en tilpasset boligutvikling og næringsaktiviteter basert på lokale fortrinn.
5. En forutsetning for at hovedstadsregionen skal ivareta rollen som nasjonalt og administrativt senter, er at samordningen på tvers av forvaltningsnivå, over administrative grenser og mellom utviklingsaktører i regionen styrkes. Det er forventet at stortingsmeldingen tar opp hvordan økt samarbeid og samordning kan foregå i pressområder.

Innstilling fra hovedutvalg for plan, næring og miljø

Utvalgets behandling:

Leder Eirik Trygve Bøe (V) fremmet følgende endringsforslag:

Nytt punkt 1:

«Akershus fylkeskommune forventer at et sterkt regionalt nivå skal spille en viktig rolle for utviklingen av bærekraftige byer og sterke distrikter» (tilsvarte siste setning i forslag til vedtak punkt 3, siste setning).
Derneft følger fylkesrådmannens forslag til vedtak suksessivt bortsett fra nevnte setning i punkt 3.

Representanten Øyvind Solum (MDG) fremmet følgende tilleggsforslag:

AFK forutsetter at stortingsmeldingen vil behandle hvilken rolle byer og distrikter har for å støtte opp under det grønne skiftet, og hvordan vi på best mulig måte kan tilpasse oss en nær fremtid med endret klima og nye globale forutsetninger. Dette vil kreve nytenkning innen en

rekke felt, som en endret måte å bygge og leve på, et endret næringsliv, og et større behov for å tenke nasjonal og regional matsikkerhet. Om Norge skal møte utfordringene på en god måte er det viktig å ligge i forkant og skape et bærekraftig og klimasmart samfunn, og stimulere næringslivet til innovasjon og eksport av grønne løsninger innen en rekke felt.

Leder Eirik Trygve Bøe (V) foreslo videre et nytt punkt 8 på vegne av utvalget:

Det vises ellers til saksframlegget.

Representanten Helge Fossum (FrP) fremmet følgende protokolltilførsel:

Fremskrittspartiets representant viser til at partiet stemte i mot regional plan for areal og transport i Oslo og Akershus av hensyn til at representantene mente planen har for stor inngripen i lokaldemokratiet. Når partiets representant likevel stemmer for innstilling er det med bakgrunn i gode momenter opp mot planen, men det ønskes likevel å bemerke viktigheten av å ivareta lokaldemokratiet.

Votering:

1. Bøes forslag, og derigjennom fylkesrådmannens forslag til vedtak forøvrig ble vedtatt med 12 mot 1 stemme (FrP).
2. Solums forslag ble vedtatt med 7 mot 6 stemmer (H + FrP).
3. Utvalgets fellesforslag ble enstemmig vedtatt.

Hovedutvalg for plan, næring og miljøes forslag til vedtak:

1. *Akershus fylkeskommune forventer at et sterkt regionalt nivå skal spille en viktig rolle for utviklingen av bærekraftige byer og sterke distrikter.*
2. *Fylkestinget i Akershus vedtok i desember 2015 Regional plan for areal og transport i Oslo og Akershus (RP-ATP), og i juni 2015 Regional plan for innovasjon og nyskaping (RP-IN), som er utarbeidet i et tett samarbeid mellom stat, fylke og kommuner. De regionale planene gir en tydelig retning for utviklingen og prioriteringene og avklarer samarbeidet mellom stat, fylke og kommune, og danner basis for Akershus fylkeskommunes innspill til stortingsmeldingen.*
3. *Akershus har som mål at hovedstadsregionen skal være en konkurransedyktig og bærekraftig region i Europa som utvikles med utgangspunkt i et flerkjernet og arealeffektivt utbyggingsmønster. Sammen utgjør Regional plan for areal og transport i Oslo og Akershus (RP-ATP) og Regional plan for innovasjon og nyskaping (RP-IN) et grunnlag for å svare på vekstutfordringene i hovedstadsområdet. De skal bidra til å skape en bærekraftig region som tar innover seg de økonomiske, sosiale og miljømessige endringene i samfunnet. Planene legger grunnlaget for en samordnet areal og transportutvikling, et tilpassingsdyktig næringsliv og en bærekraftig vekst.*
4. *Fylkeskommunens kunnskap om sin region er et avgjørende grunnlag for å håndtere og forstå utfordringsbildet i regionen. Det å ha sterke regioner og ta hensyn til de geografiske variasjonene og ressursgrunnlaget i landet er essensielt for å utarbeide differensierte strategier og avveie tiltak som bygger på distrikter og byregioners ulike potensial og utfordringer. En fornuftig forvaltning av masser og vann er essensielt for en bærekraftig byutvikling, som Akershus fylkeskommune har tatt på alvor i nylige vedtatte Regional plan for Masseforvaltning, samt regional plan for vannforvaltning av Glomma vannregion (2010-2016).*
5. *Bærekraftige byer, sterke distrikter og hovedstadsregionen er i et gjensidig avhengighetsforhold. En flerkjernet og konsentrert byutvikling i hele østlandsområdet, sammen med utviklingen av sterke distrikter i landet forøvrig, er med på å komplementere hovedstadsregionen. Det er derfor en forutsetning at det stilles tydelige forventninger til både hovedstadsområdet og distriktene om å utvikle en tilpasset boligutvikling og næringsaktiviteter basert på lokale fortrinn.*

6. *En forutsetning for at hovedstadsregionen skal ivareta rollen som nasjonalt og administrativt senter, er at samordningen på tvers av forvaltningsnivå, over administrative grenser og mellom utviklingsaktører i regionen styrkes. Det er forventet at stortingsmeldingen tar opp hvordan økt samarbeid og samordning kan foregå i pressområder.*
7. *AFK forutsetter at stortingsmeldingen vil behandle hvilken rolle byer og distrikter har for å støtte opp under det grønne skiftet, og hvordan vi på best mulig måte kan tilpasse oss en nær fremtid med endret klima og nye globale forutsetninger. Dette vil kreve nytenkning innen en rekke felt, som en endret måte å bygge og leve på, et endret næringsliv, og et større behov for å tenke nasjonal og regional matsikkerhet. Om Norge skal møte utfordringene på en god måte er det viktig å ligge i forkant og skape et bærekraftig og klimasmart samfunn, og stimulere næringslivet til innovasjon og eksport av grønne løsninger innen en rekke felt.*
8. *Det vises ellers til saksframlegget.*

Representanten Helge Fossum (FrP) fremmet følgende protokolltilførsel:

Fremskrittspartiets representant viser til at partiet stemte i mot regional plan for areal og transport i Oslo og Akershus av hensyn til at representantene mente planen har for stor inngripen i lokaldemokratiet. Når partiets representant likevel stemmer for innstilling er det med bakgrunn i gode momenter opp mot planen, men det ønskes likevel å bemerke viktigheten av å ivareta lokaldemokratiet.